

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А.

Бр. 31.

Београдъ 30. Юлія.

1848.

РЪЧЬ НѢМАЧКИМЪ НОВИНАРИМА. *)

1.
Вивачи, писачи
иностраны стола!
Гуске теустовски
тридес'тъ капитола!
Нашто вамъ тай крeketъ
к'о у барам' жаба?
Нашто то бунцанѣ
к'о пїяны баба?

2.
Вашъ у з'о часъ едѣ вамъ
и грохнѣ и вика!
У ч'о часъ вамъ пустогъ
мудрованя дика!
Ов' што се за вѣке
и народе стара,
Нехае лаю паса
и крич' новинара.

3.
Што бацате на насъ
стрѣле, пуге хрѣ!
Узбиѣ се на васъ
оштрїе и тврѣ.

*) Пѣсни оваї поводъ су дали сила оны вражїи чланана по нѣмачкимъ новинама, коима учени тобоже Арминн сву свою домородну и државословну мудрость на парваръ свѣта износе, потнцнцнцн како у преѣшнїя времена, тако и данѣ данасъ непрестано вагтру нѣмачкогъ гнѣва (furoris teutonici) противъ насъ Славяна, коима сваку слободу одричу, и на то нду, да насъ сасвнїмъ убию! — О Нѣици, црнѣ вамъ образъ быо на дн-вану! —

И сваг' лавацъ, о вратъ
што куете нама,
Претвориѣ се у влючъ
до слободѣ храма.

4.
Ко настов слабїегъ
свогъ брата да суда.
Пада подъ судъ божїи
и неба тресъ худїи;
Ко хоѣ подъ яранѣ
брату вратъ да скучи
Неѣ вѣк' слободн
гледат' сїйне лучи.

5.
Сви народи браћа,
сви су божа чеда,
На ков едно небо
и еданъ Богъ гледа;
И к'о што едно сунце
надъ нїма изходи,
И едно стои, влада
право надъ народи.

6.
Зато вы терайте
изъ главе іошъ за дне —
Одъ господованя
вуге увѣкъ гладне!
Коль'те у срцам' своимъ
старогъ грѣха змїе,
Одъ кон свака жедни
нашу крвь да пїе.

7.
Па се мы слагаймо
ко руже у вѣицу:

Братъ буди Влахъ *) Нѣмцу
а Нѣмаць Словенцу;
А Богъ же бытъ волявъ,
ниѣ же опеть слобода,
Па надъ нама изтећи
сунце безъ захода.

Станко Вразъ.

ПРИМѢРИ ЮНАШТВА СЛАВЕНСКОГЪ. **)

Домолюбіе Глогавляна.

Быяше година 1109. Болеславъ кривоустый владаше у Польской. Онъ се зарати са нѣмачинимъ царемъ Аригомъ петымъ, те овај му обѣдне Глогово, градъ у Шлезіи. Глогавляни дугомъ и храбромъ обраномъ ослабе, те видећи да се већ немогу одржати противъ многобройногъ непріятелиа, уговоре съ нѣмъ примиріе подь увѣтомъ, да же се предати шестога дана, ако иѣмъ до тада не бы дошло никакве помоћи одь Болеслава. Нѣмци приме тай увѣтъ, али за емство нѣгова извршеня зашиту, да иѣмъ се предаду сынови найглавнии грађана у залогу, и добию иѣ.

Болеславъ немогући за то кратко време стићи у помоћ Глогавлянина, поручи иѣмъ да се у покорность подь онима увѣтима нишито не предаду, но да градъ бране докле годъ еднога узтрае, а да же онъ што скоріе съ войскомъ доћи. Охрабрени томъ вѣсти, Глогавляни умѣсто што бы шестога дана отворили Нѣмцима врата града, покажу иѣмъ се врхъ зидова истога, сви справни на обрану. Разлюти се Аригъ, и удари на нѣ жестоко, али јошъ жешће буде одбѣнъ. Жеднећи за осветомъ стане мыслити, како да иѣ въ предаи принуди, те намысли овај нечовечный начинъ. Заповѣди, да се привеже къ плетору градскомъ, гдѣ стѣне и стрѣле обѣђеника найвећма падаху, еданъ дѣлъ заложены му нѣны сынова, а другій дѣлъ потера предь собомъ на

нападъ зидова. Строзе се на то несрећни Глогавляни. Када се они бяху рѣшили, да неће испунити увѣтъ са Нѣмцима учинѣный, већ су знали, да же иѣмъ погинути сынови у залогу дани, и бяху иѣ юначки прегорѣли; али убити иѣ сада своимъ руками, то иѣмъ се несносно чиняше, еръ одь тога се грозомъ одвраћа сама людска наравъ. Међу отчинскомъ любви и любви домовине они стадоше двоумити: првымъ оружѣмъ, кое бы на нападикке бацили, убили бы свою собствену дѣцу; они се затегну; али када видоше да иѣмъ е непріятелиа већ подь саме зидове ступію, свето домовне и народне славе чувство плане у нѣновимъ грудима, и сва ина надвлада: грозна оружя сруче се изъ руку отаца на главе сынова, кои сви падну жертва домовне, таке јошъ невидѣне любви. Али невина смрът нѣвна бы освећена; отцви ярошћу заслѣпљени тако страшно потуку Нѣмце, да е округный Аригъ быо присилѣнъ на вратъ на носъ бѣжати одатле.

Римъ е имао еднога Брута; са колико Брута, пытамъ. у овомъ догађаю неможе се подичити славенскій народъ?!

Матія Банъ.

О Д Г О В О Р Ъ

на: „Неке прилетбе на Србску Граматику одь Иліе Захаріевича.“

(Край.)

10. Ко васъ научи тако лепо судити. Вы велите: „Кадъ е болъ: саданій него садашній: онда е болъ и дананій — каданій и т. д. Ово е чудо! А гди самъ я казао, да е болъ саданій него садашній? и заръ ако има: садашній и саданій, јучерашній и јучераній: заръ зато бити мора каданій и каданій, негдашній и негдашній и т. д. О покура!“

11. Мой Г. Ср—е: да сте малко поште-ни: могли бы поредь ваше памети доста добра учинити; аль одь тешве злобе невидите кадкадъ ни што вамъ е предь носомъ. Мое на 104. стр. правило: „Свака речъ состои се изъ толико сло-гова, колико самогласны или двоегласны има и т. д.“ неможе се онако изврнути, као што вы изврћете збогъ писмена *p*, и небы ни еданъ поштени човекъ, кои мене познае, тако извртао, највише зато, што самъ я на страни 3-ћой мое Граматике казао: „Само *p* може и гласно писмо

*) Влахъ овдѣ узима се у најстаріемъ знаменовану и значи човека крви романске, исто тако овдѣ Нѣмаць значи човека траге германске, а Словенаць значи Славянна свакогъ. С. В.

**) Подь овимъ насловомъ издавају у Подунавци најо-начни примѣре изъ славенске повѣстнице, како бы се читанѣи исты нашъ народъ у садашњимъ своимъ окол-ностиа све већма храбро, и на сваке жертве спремао.

М. Б.

заменути, може јсанъ гласъ, слогъ, или речъ само означити, и т. д. Али вы, вы Г. Ср—е, вы тай образъ имате, и съ тимъ ћете образомъ умрети вокаюћи и бокаюћи; но я ћу и васъ, и ту вабрику угурсуза свету показати, и ваша ћу, као и сами мои прјатеља дела својси критизирати недираюћи као вы у личность. Подпишите се вы Г. Ср—е, а васъ знамъ, одъ мене се сакрити неможете, него некъ пасъ светъ види. Треба да будемо борци јавни. Правда и истина никогъ се небои. Та вы сте ову критику еднличну почели јоштъ пре 5—6 месецји за любовь прјатеља вашегъ (ако такви люди прјатеља правоъ имати могу), па е текъ садъ, вальда у сгодное време, издадосте, вала вамъ на суду оствари, а за речи: вокаюћи, бокаюћи, дволична Граматика, и на подсмею: „еръ она се, као Србска Граматика поправити неда“ и на другимъ подсмеима добићете скоро лепу зафалность и одъ мене, и одъ свакогъ поштеногъ човека; а и садъ сте одъ мене малу порцију зафалности добыли. Човекъ невоचे и небоче, нитъ самъ я кадгодъ дволичю, као што вы обичай сприрођеный имате; а Србска се Граматика, као и Немачка, и Вранцуска, и Енглеска, и Руска, и свою чарода поправляти мора, чини ми се, много година, особито у почетку. Само ваша Граматика листъ немења.

Овай забавлячъ Г. Ср—е зна болъ одъ мене по свой прилици Србску Граматику; алъ е лукавъ, па неће Срблѣ да помогне, а я самъ издао Граматику, да помогнемъ Учительима у Срби, коима е прописано, предавати Граматику, а нѣ имъ дата Граматика, а тешко имъ е было набавити пређе изишавше и распачене Србске Граматике. Я самъ правећи Граматику имао предъ очима Вукову, нацу Гимназіялну писану, а найвише Г. І. Поповића, по њима самъ се управляю, али бы поштенъ критичаръ нашао много новогъ и поправлѣногъ, и рекао бы му, може быти, вала; али Г. Ср—е нитъ е когъ пофалю, нитъ ће пофалити искрено. Съ овимъ се правдамъ честитимъ Србльима, за кое самъ званѣ одбацю, и за любовь кон и животь на кошку метнути науми. Јоштъ едно придаемъ: у мојой Граматики има погрешака, кое овай Г. неописа, но я ћу ий, кадъ времена узимамъ, свету показати, ако донде другій кон непокаже, а нто е погрешка, што самъ противъ правила моио правописаню печатао на више места: *ы*. Тако имамъ: *зидъ, быва* и т. д. и после *ц* имамъ

готово свуда *ы*; за то некъ ме оправда брза радия око ове Граматике, и убичаено писанъ у Срби. Брзо самъ радю; еръ е Учительима прека нужда была; а и убичаено писанъ некъ ме оправда; еръ е за свакогъ: „Наука зла одука.“

У Карловци 25. Юнія 1848.

Илія Захаріевићъ.

СПОМЕНЪ ИЗЪ НОВІЕ ИСТОРИЕ СРБСКЕ.

Благородному Господару Воеводи Живку Шливичу счастію час пріе у мѣсту гди буде у Неготинской. № 1750.

Поздравляемъ васъ Воевода Живко Шливичу, и тако вама даем на знанъ, како сам разумѣо за несретни случай, како е вама нестало чебаце пушчане, а ви сте принуждени били Неготину оставити и сву муницию, и турци у неготину дошли, дае доста велика за насъ несрећа, али пошто се е већ случило, сад се повратити неможете; тако вама являмо радосни гласъ, како е нашъ Покровитель Цар Александер нама помоћи поклоню, и са немцом е саюзь учиню, и има већ три неделѣ дана, како многа Московска воиска иде нама у помоћ. — Зато вама препоручемъ да како ово наше писмо примите и разумете, онога минута сву вашу войску да искупите, и све тамошнѣ воеводе да се сложите, и народ и войску са овим радоснимъ и веселим гласом да обрадуете, и потом на ноге сви јоначки да скочите, и друмове по планини свуда засѣците и заломите, и гди видите згодно мѣсто да се могу турци дочекати, као ту на вратима што се могу дочекати и разбити, тако ви на тим згоднимъ мѣстима тврде бусіе поставите, како турци преко планина проћи немогу, и добро на турке сматраите, да васъ само непреваре, а онако проћи преко планина немогу, само ако ви по згоднимъ мѣстима бусіе яке поставите, и ако се добро уредите и охрабрите те их дочекате заиста проћи немогу, и тако држите се само пайдалъ ово до крстова дне, а московиће до тога времена и пріе на сваки начин нама у помоћ доћи, зашто су се одавно кренули, и веће су близу дошли, и ондаће народ Сербски сунце огрјати, и ондаћемо съ помоћію Божиом, и нашега Покровителя Цара Александра, непріатеља нашега побѣдити, тако све да народу обявите, и войску ослободите и охрабрите, зашто се е знам воиска доста и уплашила, и тако не-

ка се сви охрабре, и сви юначки на ноге скочи-
те мало и велико противу непријатеља, и не даи-
те му само преко планина у нутра у робљѣ ући,
док московци стигну, и онда вала Богу свеће до-
бро бити, акосу турци неготину и узели, и међу
тим ми наређуемо да вам се дошла јошт и да-
та, и тако до два три дана доћиће вам помоћи
и од наше војске јачно да знате остаемо вама
свако добро желећи

Верхов. Вожд Серѣ. и Кавалер
Георѣе Петровиѣ.

Споља на овомъ писму стои јошѣ ово напи-
сано одѣ двѣ руке: „Примлѣто у Маги-
страту Пожаревачкомъ 9. Августа 1813. и поши-
љемо нуда слѣдуе. Г. Живко е у Бродараца та-
мо да иде скоро.“

ЮНАКЪ ИЗВАНЪ ОТАЧБИНЕ.

Ой на вебу на високомъ
Едва звѣзда лѣпо сія,
Ой на вебу на широкомъ
Сія звѣзда најсвѣтлія!

Ахъ, у нѣой самъ дана мон
Сласть одѣ свега піо већу,
Блаженство се у нѣой рон,
Съ нѣомъ ми хити у сусрећу.

Ахъ, у нѣойзи некадѣ стоя . . .
Пуно хвала теби Боже!
Пѣвала ми шева моя
У нѣой лѣпше быт' не може.

Златне долѣ, сладки лузи,
Јошѣ васъ любимъ кудѣ ќе яче? —
Јошѣ ев' ово срце друзи
Изгубљѣну срећу плаче!

Нема добра безъ тебека
Отачбино, добро едно!
Свећ' се залуд' благо чека
Што да буде тебе вредно.

Кадѣ на небу звѣзде сину
Дигнемъ очи обадвие,
Да крозѣ суза маглуштвѣну
Назремъ едѣна звѣзда гдѣ е.

И еѣ высине зрака паде,
Освѣтли ми средѣну долю,
Одѣ пѣсама браће стане
Гласъ се орѣт' по томъ полю.

Ты одзѣве среће скрѣте
Казуешъ ми бѣле дворе,
Да не тужимъ шѣлѣ ми те
Анѣ'о благій одозгоре.

Да! некадѣ ќе данакъ доћи,
Отворит' се дверь слободи,
И юнакъ ќе бранит' моћи
Земљу мѣлу, што га роди.

Кадѣ се сле братски спѣс —
И мой болѣ ќе быт' умино,
Я ѣу видѣт' злато мое,
Видѣт' тебе отачбино!

Райковиѣ.

БРАЊИ СРБСКОЙ

ВАНЪ ТРОЙНЕ КРАЛѢВИНЕ.

Синуло е већѣ и нама сунце,
Погледайте как' му с' бѣста лице;
Мракъ изчезну, Морфей губи силу,
Чуйте Србљѣ! милѣпојку вѣлу:
Рѣбства ланце са руку бацайте,
Убойног' се оружѣ машайте.

Тако ћете постат' дични, славни:
Ово вамъ е садѣ задатакъ главни.
Мати намъ е свиѣу едѣна иста,
Мати СЛАВА, мати любка чѣста.

А ко ову припознати неће,
Горѣће му чело главе свеће!
Ђаволске ќе знати Србѣниѣ силе
Уништижит', искидат' ѣймъ жиле . . .
Ал' текѣ само сви заедно, сложно,
Брѣ иначе неће бити можно.

Руѣ пруж'те свой славенской браћи,
Пакъ ќе врага триста мука снаћи.

Ил' умрѣти ил' живѣти дично:
То е само Срб-юнаку слично.

Мађарима смртъ и пропасть люта,
Нек' ѣй црѣный пак'о све прогута!!

Ајдмо дакле браћо! само сложно!
Да небуде наше? Нѣе можно!!! —

Еданѣ Банѣанѣвиѣ.

Учредѣникъ Милошѣ Поповиѣ.

Печатано у Правѣтелственѣой Книгѣопечатѣниѣ у Београду.